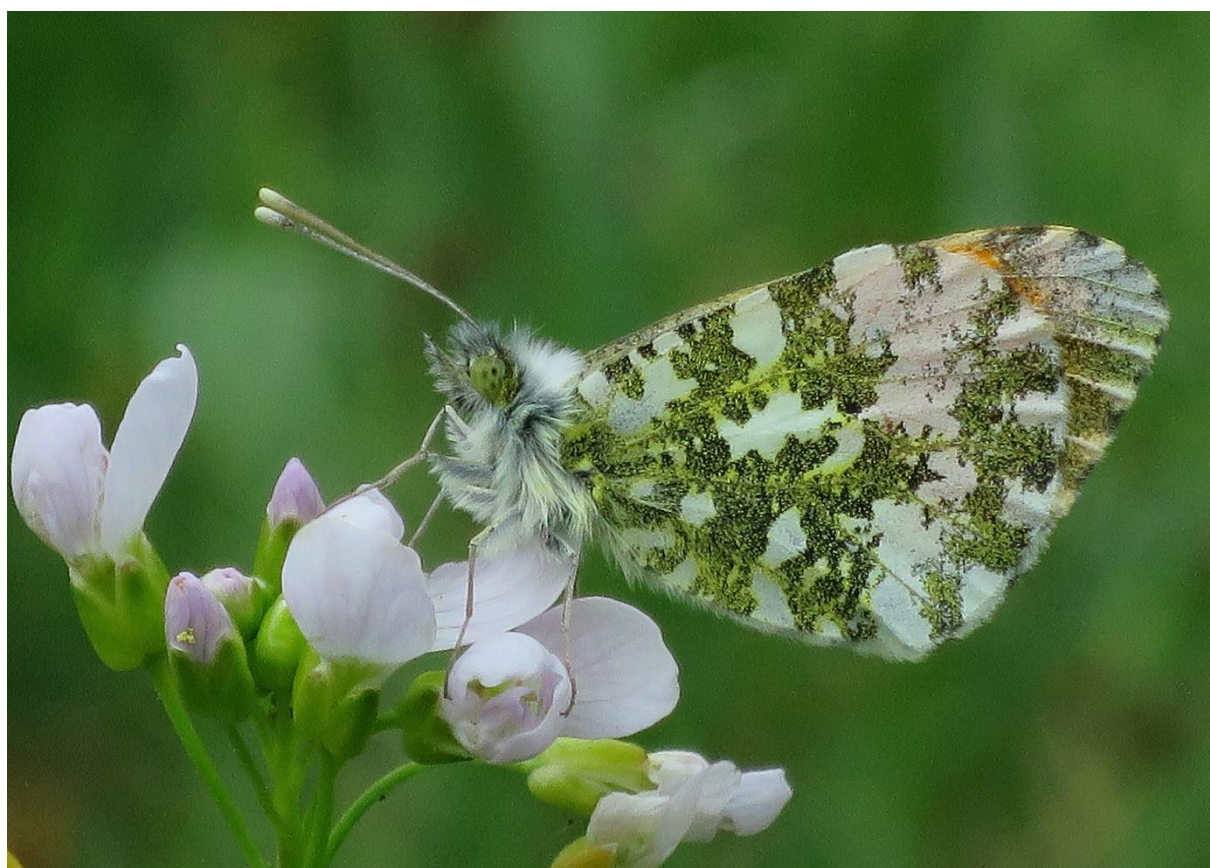

Verslag ontwikkelingen bermbeheer Verbindingsleiding Veenschap 2019

Oranjetip ♂ op Pinksterbloem

Contactadres:
Johan Niphuis.
igniphuis@gmail.com

Najaar 2018 is een begin gemaakt met het kappen van bomen, door de KNNV, op delen van privé gronden in het Veenschap die veel schaduw op de bermen langs de Oosterveenweg gaven. Deze eerste vergunningen zijn nog niet helemaal afgewerkt en najaar 2019 wordt hier verder mee gegaan.

Er is opnieuw een aantal grondeigenaren in het Veenschap benaderd hier medewerking aan te willen verlenen.

Opmerking:

De planning om najaar 2019 een vervolg te geven aan de bomenkap op privé gronden aan de zuidzijde van de Oosterveenweg is niet gehaald. Door omstandigheden is dit verplaatst naar januari 2020 (in samenwerking met de Faijersheide-brigade),

In februari 2019 rooide de gemeente bomen in de berm van de Oosterveenweg, met name berk en eik. Eveneens om meer licht op de bermen te krijgen ten behoeve van de flora.

Ook voor de aannemer is het daarna gemakkelijker werken.
De klepel/zuigcombinatie hoeft nu minder vaak opgehaald worden.

Het hele jaar 2019 was ondanks enkele pittige regen- en onweersbuien zeer droog.
Met de droge zomer en najaar van 2018 zorgde dit voor een uitzonderlijk laag waterpeil.
Vooral de vroege vochtminnende soorten hadden hier last van. Ze waren wel aanwezig maar de bloei was opmerkelijk minder!

Hemelsleutel

Tot september liep het water tekort op en dus ook veel latere soorten lieten dit beeld zien, in aantallen en in bloei.

Maaien

De eerste maaibeurt is conform de afspraak in week 25 uitgevoerd. Er is vooraf overleg geweest met aannemer en machinist om tot een beter maaibeleid te komen en dit heeft geresulteerd in een wat meer genuanceerd resultaat. Zware vegetatie pakketten maaien en waar de vegetatie laag is, deze laten staan.

Voordeel hiervan is dat ondermeer vlinders niet in één keer alle nectarplanten kwijt zijn.

De 2e maaibeurt is in overleg uitgesteld.

Afspraak was week 37/38 maar in verband met de latere bloeitijd/zaadzetting is besloten het maaischema aan te passen en 2 weken later (week 39/40) te klepelen en af te zuigen. Alles met uitzondering van gemarkeerde delen.

Binnen de gemarkeerde delen zijn onder andere blijven staan: Koningsvaren, Knoopkruid, Leverkruid, Wilde bertram, Wilde peen, Tormentil, Kale Jonker, Grote ratelaar, Gele morgenster, Stijve ogentroost, Blauwe knoop en Kamgras.

Deze delen zullen dan op een later tijdstip weer door de KNNV gemaaid worden.

Iets ten oosten van proefvak 2 is in de zuid-berm van het sloottalud een plant van de Japanse duizendknoop ontdekt. Deze is zoveel mogelijk verwijderd maar omdat het hier om een "invasieve exoot" gaat, is de plaats gemarkeerd om te monitoren of er in komende jaren eventueel nog nieuwe planten gaan uitgroeien.

Japanse duizendknoop

Opmerking:

Tot 2x toe is het informatiebordje in proefvak 2 vernield/weggenomen.

Iedere keer is zo spoedig mogelijk een nieuw bordje teruggeplaatst.

Proefvak 2 welke niet door de aannemer maar later door de KNNV zou worden gemaaid, is voortijdig door onbekenden (gemeente en waterschap had bij navraag geen opdracht hiervoor gegeven) toch gemaaid!!! Maaisel is later door de KNNV afgevoerd.

Het gemarkeerde deel waar nog veel blauwe Knoop staat is bewust niet gemaaid (ook niet later) door de KNNV om maximaal zaad te laten vallen. Ook hier neemt op Braam erg toe en is een begin gemaakt om het handmatig (met wortel) te verwijderen.

Te volgen aandachtsoorten flora, bermen Verbindingsleiding Veenschap

Ontwikkelingen (aantallen)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Akkerhoornbloem	+	0	0	2	0	0
Blauw glidkruid	+	+	+	+	+	--/+
Blauwe knoop	++	++	+	+	+	+
Brede wespenorchis	8	2	2	1	1	1
Dopheide	8	6	?	1	?	0
Gele morgenster	6	0	0	5	8	18
Grijskruid	7	4	0	0	---	2
Grote ratelaar	++	+	+	+	+	--/+
Hazenpootje	----	----	---	---	---	---
Hemelsleutel	21	22	?	20	27	21
Kraailook.	+++	+++	+++	+++	+++	+++
Kale jonker	2	0	3	23	17	10
Kamgras	++	++	++	++	+/-/+	+/--
Knoopkruid	++	++	+	++	+/-/+	+/+
Koninginnekruid/Leverkruid	1 pol	1 pol +	1 pol +	1 pol +	1 pol	1 pol
Koningsvaren	5	6	7	8	7	7
Kruipend zenegroen	----	----	----	1	---	---
Muizenoor	+	+	+	++	++	++
Pinksterbloem	++	+	++	++	+	+
Speenkruid	++	++	++	++	++	++
Stijve ogentroost	35	30	31	40	40	40 +
Struikheide	31	30	?	50	50+	54
Tormentil	++	++	++	++	++	+/--
Gewone vogelmelk	30	63	60	60	60	61
Vogelpootje	+	++	+	+	+	--
Walstro	+	+	+	+	+	+
Waternavel	+	+	?	+	+	+/--
Wilde bertram	++	+	+	+	+/-	++
Wilde peen	6	2	17	20	15	11

Opmerkingen m.b.t. de te monitoren aandachtsoorten.

Akkerhoornbloem:

Na een aantal jaren van afwezigheid van de lijst “aandachtsoorten” afvoeren. Als de plant opnieuw opduikt terugplaatsen.

Blauw glidkruid:

Zeer weinig teruggevonden, oorzaak misschien droogte?

Blauwe knoop:

Ten opzichte van 2018 stabiel. Kijken we tot 5 jaar terug dan nemen de aantallen met name langs het gehele traject geleidelijk af. De soort wordt ter plaatse hoofdzakelijk door overwoekering van Braam teruggedrongen.

Brede wespenorchis:

Het enige, zeer schrale plantje houdt nog steeds moedig stand!

Dat op deze plek eerst 2 forse planten stonden en nu nog maar 1 mager exemplaar???

Dopheide:

Het 2^e jaar op rij dat deze soort niet is teruggevonden.

Gele morgenster:

Kijken we naar het wisselvallige patroon van voorkomen, dan springt dit jaar er heel positief uit. Omdat ze 2-jarig is, kan fluctuatie optreden. Voor de 1^e maaibeurt is de plaats waar deze soort voorkomt gemarkeerd zodat het zaad de kans kreeg te verspreiden.

Grijskruid:

Zou van de lijst afgevoerd zijn door afwezigheid van een aantal jaren, ware het niet dat deze soort met een 2-tal exemplaren opnieuw is teruggevonden.

Grote ratelaar:

Evenals Blauwe knoop laat ook deze soort over de afgelopen 5 jaar een teruggang zien. Niet alleen overwoekering van Braam maar ook droogte zal hier een rol spelen.

Hazenpootje:

Na een aantal jaren van afwezigheid van de lijst afvoeren en terugplaatsen wanneer de soort hier weer wordt gezien.

Hemelsleutel:

Het aantal planten dat vorig jaar méér is gezien, is dit jaar door aaneensluiting eigenlijk niet minder geworden.

Kraailook:

Deze soort doet het onveranderd goed.

Kale jonker:

Met 10 ex. duidelijk minder dan 2017 en 2018. Deze soort kán behoorlijk fluctueren omdat ze 2-jarig is. Maar ook de droogte zou een rol kunnen spelen.

Kamgras:

Het voorkomen van Kamgras laat een lichte teruggang zien.

Knoopkruid:

Dit jaar zijn een aantal plekken met Knoopkruid vóór de 1^e maaibeurt gemarkeerd en dit moet uitwijzen of de soort zal toenemen.

Koninginnekruid/Leverkruid:

Iets in omvang afgenomen.

Koningsvaren:

Blijft met 7 ex. stabiel. (6 ex. Oosterveenweg, 1 ex. Schottenweg)

Kruipend zenegroen:

Ook dit jaar geen ex. teruggevonden.

Liggend walstro:

Hoofdzakelijk langs het traject Oosterveenweg blijft het voorkomen stabiel.

Muizenoor:

Op plaatsen waar zij voorkomt lijkt ze zich voorzichtig uit te breiden.

Waar in 2014 werkzaamheden aan de berm zijn uitgevoerd heeft ze zich volledig hersteld.

Pinksterbloem:

Omdat evenals vorig jaar het groeiseizoen weer zeer droog was, zou dit de oorzaak kunnen zijn dat de aantallen op ongeveer hetzelfde niveau zijn bleven steken als in 2018.

Speenkruid:

2 jaar op rij droogte is Speenkruid kennelijk toch niet in de kouwe kleren gaan zitten.

Was het voorkomen in 2018 t.o.v. 2017 onverminderd, dit jaar was er toch enige teruggang wat betreft de bloei.

Stijve ogentroost:

Op het proefvak waar zij staat breidt ze zich nog steeds uit.

Struikheide:

Ten opzichte van 2018 stabiel.

Tormentil:

Droogte en zeker verdringing door o.a. Braam zal de oorzaak zijn dat dit jaar het voorkomen van Tormentil licht in de min is genoteerd.

Gewone vogelmelk:

De afgelopen 5 jaar blijkt het voorkomen van deze soort ter plaatse vrij stabiel.

Ook omdat dit een bol-gewasje is, zal het niet zonder hulp, andere plekken kunnen koloniseren.

Vogelpootje:

Dit jaar slechts enkele ex. teruggevonden. Omdat dit een pionierplant is verdwijnt ze, zo gauw de vegetatie-mat dicht is.

Waternavel:

Met andere vochtminnende soorten lijkt ook de achteruitgang van Waternavel een trend. Maar ook hier lijkt niet alleen droogte een rol te spelen. Overwoekering door Braam speelt ook!

Wilde bertram:

Op plaatsen waar ze niet verdrongen wordt, lijkt het er op dat de soort dit jaar een licht herstel laat zien, na een lichte afname na 2014.

Wilde peen:

Na een “top” van 20 ex. in 2017 zitten we nu op de helft hiervan.

Conclusie.

Met name 1-jarigen hebben minder kans op vermeerdering door de manier van beheer met een klepel/zuig combinatie! Bodembewonende insecten, spinnen, rupsen, sprinkhanen en dergelijke worden ook op deze manier gedecimeerd.

Soorten met vegetatieve vermeerdering kunnen van dit beheer profiteren en o.a. braam!!!

Om de soortenrijkdom in stand te houden, maar nog liever uit te breiden, zal ons inziens toch de manier van beheren aangepast moeten worden.

Ook zal met name braam teruggedrongen moeten worden door deze (handmatig?) te verwijderen. Waar ooit slechts hier en daar braam in de berm voorkwam is het nu op veel plaatsen dominant aanwezig!

En nog steeds breidt ze zich uit, met name langs de Oosterveenweg. Slechts hier en daar kan de KNNV, op uiterst kritische plaatsen, “maaïen” en handmatig braam verwijderen om overwoekering te voorkomen.

Het lijkt op vechten tegen de bierkaai! Kritische soorten moeten met kunst en vliegwerk in stand worden gehouden.

Niet alleen het beheer is ons zorgenkindje, ook de weer toegenomen stikstofdepositie zorgt voor extra verrijking van de bodem met als gevolg dat stikstof minnende soorten hier van profiteren en concurrentiegevoelige soorten verdringen.

We zouden het graag positiever willen zien maar als deze trend doorzet, en we niet met kunst en vliegwerk zouden beheren, zou het wel eens zo kunnen zijn dat er over een x-aantal jaren weinig meer over is van de biodiversiteit van de bermen langs de Verbindingsleiding waar we ruim 13 jaar geleden enthousiast zijn begonnen door hier een herstel project van te maken. We hopen, nee verwachten, dat er op korte termijn landelijk forse maatregelen genomen worden die verbetering zullen brengen.

Positief is dat dit jaar flink wat bomen(opslag) is verwijderd. Zowel in de noord-berm van de Oosterveenweg alsook op particuliere gronden langs de zuidkant. Toch zou er in de noord-berm best nog wel wat meer gekapt mogen worden om meer variatie in “aanzicht” te krijgen. Bomen (groepen) zijn nu op regelmatige afstand blijven staan. Het “maai” beheer wordt door nog meer kappen gemakkelijker (sneller) en voorkomt ook opslag en uitlopers direct naast de stam. Dit blijft meestal staan omdat de klepel/zuigcombinatie niet dicht bij de stam kan komen.

Ook positief is dat door de korte lijn met de aannemer/machinist dit jaar het afgesproken beheer heel goed is uitgevoerd.

Tot slot stellen wij voor 2020 de volgende maairondes uit te voeren;

*1^e keer maaien week 24/25, en dan met name braam en dikke pakketten vegetatie. Lage schrale vegetatie en gemarkeerde delen niet maaien. (e.e.a. in overleg met de machinist)

*2^e keer maaien week 37/38, alles maaien m.u.v. gemarkeerde delen

Wanneer door weersomstandigheden het maaibeleid aangepast zou moeten worden, dit in overleg met de uitvoerder.